

Državna licejska knjižnica
Ljubljana
dolž. eksp.

NAŠA VAS

Skriti nameni in
tajni cilji v delovanju,
to so lastnosti vseh
meščanskih strank.
„Selo“.**GLASILO ZEMLJORADNIŠKE STRANKE ZA SLOVENIJO.**Izhaja vsak četrtek.
Stane celoletno 20 Din. (80 K)
" pol leta 10 Din. (40 K)
za inozemstvo 35 Dinara letno
za Ameriko 5 DolarjevUredništvo in upravnišvo lista:
Celje, Razlagova ulica 11.
Glavni urednik: Anton Novačan.Oglasi za vsak mm višine stolpca (64 mm) K 1-20
Mali oglasi do 30 mm stolpca (64 mm). . K 1-
Pri stalnih inseratih znaten popust.

Vabilo.

 Zemljiaradniki! Na Jožefovo, v nedeljo dne 19. marca 1922 ob 3. uri popoldne se vrši v dvorani hotela Union v Celju shod Slovenske Zemljiaradniške Stranke. Udeležite se tega važnega shoda vsi, ki se ne strinjate z delovanjem visokih meščanskih strank in ki Vam je blagor kmeta in delavca posebno pri srcu. Posebnih vstopnic ni treba.

Pred našim shodom.

Program zemljiaradniške stranke je znan našim čitateljem iz „Naše Vasi“. Vendar je potrebno, da pred našim shodom poljudno, na kratko in vsakemu razumljivo ponovimo temeljne ločke našega programa.

1. Zemljiaradniška stranka smatra državno in narodno jedinstvo kot izvršeno stvar. To pomeni država Srbov, Hrvatov in Slovencev ni le naša država, marveč je tudi naša domovina. Slovenci, Hrvati in Srbi smo na zunaj en sam politični narod!

Država še ni domovina, domovina še ni država. Avstrija je bila država, kateri smo plačevali davke in dajali rekrute, toda ona ni bila tudi naša domovina. Naša domovina je bila pod Avstrijo Slovenija in boljši duhovi med Slovenci so se dobro zavedali, da v Sloveniji ne vlada volja domačinov, temveč tuja volja, volja Dunaja in Habsburžanov. V Jugoslaviji pa smo Slovenci deležni narodne suverenosti, to je, brez nas in brez naše privolitve se z nami in o nas ne sme odločevati. To so temelji naše ustave. Če ni tako, kakor je zapisano, smo si krivi sami, ker nas zastopajo nesposobni in strahopetni poslanci, ki zlezejo vsaki vladi pod kijkljo.

Na zunaj smo Slovenci s Hrvati in Srbi en političen narod. To se pravi, kadar prestopimo meje naše domovine in nas vprašajo: Odkod ste? bomo odgovorili: Mi smo Slovenci iz Jugoslavije, mi smo Hrvati iz Jugoslavije, mi smo Srbi iz Jugoslavije.

Če se dandanes kažejo Srbijanci kot gospodarji Jugoslavije pred tujim svetom in označujejo našo domovino kot Srbijo, izvira to nekoliko iz tega, ker so imeli pred svetovno vojno svojo srbsko državo in se svet drži še starega imena, nekoliko pa tudi iz tega, ker imajo Srbi skoro vso vlado v rokah, to pa vsled malomarnosti, sebičnosti in častihlepnosti naših poslancev, ki se za par praznih obljub vdinjajo tudi najbolj pisani in mačehovski vladi v sodelovanje. Sicer pa srbski seljak na kako nadvlado svojega plemena nikdar sploh mislil ni, temveč se je ta misel porodila le v puhli in bahati glavi srbskega meščana in takozvane beograjske porodice. S takimi mislimi se naš kmet, bodisi srbski, hrvatski ali slovenski ne ukvarja, ker nima za tako politiko ne časa in ne zanimanja.

2. Zemljiaradniška stranka ni samo politična stranka, ampak je stanovsko gibanje kmetov in delavcev brez ozira na to, ali smo Slovenci, Hrvati ali Srbi po plemenu in narečju.

Človeška družba se deli na stanovne, ali kakor pravimo na razrede ali sloje. Vsi stanovi so potrebni, drug brez drugega ne more izhajati. Toda ne gre, da bi vladal v državi samo en stan. V glavnem imamo dva dela: Na eni strani meščane, na drugi strani kmete in delavce. Meščani so šolani, imajo uradnike, imajo banke, imajo poklice, ki jim dovoljujejo, da se lahko pečajo z javnim življenjem. Vsega tega kmet in delavec nimata. Meščani živijo po mestih in ob železnicah, kmet in delavec

sta pa razstrošena in razbita. Meščani se lahko organizirajo, ker žive na kupu, težko se pa organizira kmet. Zato ga organizirajo navadno meščani ter pravijo, da ga bodo zastopali. Ko pa pride do tega, da meščan kmeta zastopa, ga zastopa pač tako, kakor je njemu prav, ker je tudi Bog najprej sam sebi brado vstvaril.

Zato ima Zemljiaradniška stranka veliki cilj, da organizira vse kmete in delavce cele države stanovsko, ne samo po kričaškem geslu kmet-kmeta, temveč na podlagi svojega zemljiaradniškega programa, katerega bo uresničila z doslednim in smotrenim delom. Pri tem svojem delu ne bo popuščala in delala zveze z gospodskimi strankami, zadovoljujoč se z drobnicami ž njihovih miz, kol so stotili to svojčas slovenski Samostojneži, ki so obesili svoj program na klin in se vpregli v radikalno-demokratsko-muslimanski jarem — za bore malo kmetskih koristi.

3. Cilj Zemljiaradniške stranke je zadržna država, ki bo potom gospodarskega parlamenta uresničila tisočletni sen juaoslovenskih kmetov in delavcev s pravično razdelitvijo koristi in bremen ki so posledica vsakega skupnega življenja.

Kaj je zadržna država? Današnji družabni red počiva na dveh načelih, ki pa si nasprotujeta. Prvo načelo je gospodarska svoboda posameznika (ekonomski individualizem), drugo načelo pa vlada vseh slojev (politična demokracija). Toda medtem ko politična demokracija zagovarja ravno-

pravnost vsakega sloja, da sme biti deležen vlade, to je, da ima pravico soodločevati v državi o svoji usodi, je po prvem načelu (ekonomskem individualizmu) vsakemu posamezniku dovoljeno in dano, da sme gromaditi bogastvo do brezmejnosti. Mi vemo posebno po svetovni vojni, kako nastanejo velika bogastva. Milijonarji ne postanejo milijonarji zato, ker bi bili bolj sposobni, nego mi drugi, marveč zato, ker so brezobzirni, ker poznajo samo sebe, a sedanji družabni red jim dovoljuje, da smejo v tej svoji brezobzirnosti ili do vseh skrajnosti. Tako nastane kasta denarnih mogotcev, ki s svojimi sredstvi kupujejo „mrtve duše“ tudi v politiki in imajo v državi prvo in odločilno besedo. To je kapitalizem, to je današnja kapitalistična država.

Zadržna država pa naj temelji na zadržnem načelu: Vsi za vsakega, vsak za vse. Boj med posameznimi stanovi (razredni boj) naj poueha, kapitalistično izkoriščanje naj izgine, lastnik zemlje naj je samo tisti, ki jo obdeluje sam. Stanovi naj bodo zastopani v gospodarskem parlamentu vsak po svoji številnosti.

4. Zemljiaradniška stranka prepušča vprašanje o notranji ureditvi države Srbov, Hrvatov in Slovencev svobodni volji ljudstva. Podlaga notranji ureditvi države pa mora biti vedno sporazum med posameznimi plemeni.

Vprašanje o notranji ureditvi države so zapletle meščanske stranke do smešne in popolne zbeganosti. Iz tega vprašanja, ki bi ga kmet rešil po svoji zdravi pameti v 24 urah, so

N. A.

Potovanje v Macedonijo.

(Konec)

Slovo sem jemal od Štipa pri nekem kotlarju, izdelovalcu bakrene posode. V delavnici je kovalo šest mišičavih Macedoncev po razbeljeni bakreni ploči, gospodar sam pa jo je držal s kleščami ter jo obračal po nakovalu. Kupoval sem od njih bakreno skodelico in bakreni vrč in jih naprosil, da mi vrežejo v posodje datum, kraj in ime kovača. Spogledali so se med sabo in po kratkem molku me vpraša gospodar, kako želim, ali srbski ali macedonski napis? Dejal sem, naj store kakor jih je volja. Torej po macedonski? Napišejo naj, kakor hočejo, sem odgovoril in se nasmehnil. Razumeli so me in eden izmed njih zgrabi posodo in odhiti ž njo nekam k sosedu. Oči so se mu

iskrile, obraz mu je žarel veselja, in ko se je vrnil s skodelico, je gledal zdaj mene, zdaj zopet napis na posodi. Napis je bil bolgarski. Dobro? Dobro! In poln hvaležnosti se mi je poklonil in me je pogledal z globokim udanim pogledom, ki ga ni moči pozabiti. Spominjam se, da sem enak prizor doživel pred vojno na celovškem kolodvoru. Stara mamica, ki ni znala nemški, je kupovala vozni listek za pot iz Celovca v svojo domačo vas. Hrulili so jo pred blagajno in hoteli, da bi se bila naučila v dveh minutah nemškega jezika. Posredoval sem odločno in starka se ni mogla dovolj načuditi, da je še kdo na svetu, ki se poteguje za „slovenjo marnjo“.

Nazaj smo se peljali čez Ovčje polje v oblakih prahu, ter nismo videli ne desno ne levo. Moj stari Paja se je pokrtil čez glavo in je zaspal, kar je bilo najpametnejše. Spal je

trdno in srečno in dvakrat sem ga stresel, da se je prebudil, ko smo obstali pred hanom na sredi Ovčjega polja. Han je nadstropno poslopje, štirioglasta mračna in vase zatopljena stavba. Zgoraj so prenočišča, spodaj gostilnica brez tlaka in poda. Krčmarica, dobrodušna starka z nabranim resnim obrazom, je pekla na ražnju prešička in tri masne divje race. Pri mizi ob oknu sta sedela dva srbska kmeta, kolonista v teh krajih, pila žganico in čakala na pečenje. Ob zidu so sedeli žandarji, Srbi in Rusi, ki so ogledovali neke razglednice in se jezili in kleli ogorčeno. Najživahnejši je bil mladi Rus, ki je neprestano ponavljal, da „protestira“. Zvedeli smo, zakaj se možje tako jezijo. Prejeli so svoje mesečne plače, toda vsak po deset ali dvajset dinara manje, a namesto tega odbitka pa dobili vsak po deset takozvanih pa-

trijotskih razglednic s sliko kralja Petra, kralja Aleksandra in drugih članov vladarskega doma.

Onadva srbska seljaka sta se pogostila in ob črni kavi začela prav prijeten pogovor. Govorila sta umerjeno, se ne prehitela, besede so jima tekale gladko in mehko, da sem poslušal z nasladi, kakor da bi bral lepo knjigo. Prvi je pripovedoval o jazbecih, kako da so pametni in kako da skrbijo za zimo. Trije, štirje jazbeci se spravijo namreč v jeseni nad zorečo koruzo. Eden se vleže na hrbet, drugi pa mu znosijo koruzne stroke na trebuh in drži jih z nogami. Ko je breme naloženo, vlečejo drugi jazbeci nosilca koruze za ušesa in kožo do zimskega brloga. To delo često ponavljajo, dokler ni zimska zaloga pripravljena in polna.

Govorila sta še o drugih rečeh, o gospodarstvu, o politiki, o ženah.

napravile meščanske stranke tako žalostno zmedo, da vsled nje boleha naše gospodarsko življenje in da se nahaja naša država v nevarnem močvirju gospodarskega razsula. Namesto naprej, drčimo vsak dan nazaj — in pogled v bodočnost je obupen. Boj med Hrvatji in Srbi ni na koncu koncev nič drugega, nego boj med beograjskim in zagrebškim kapitalom. Srbske meščanske stranke, ki nimajo s plemenitim srbskim kmetom ničesar skupnega, sanjajo in tudi skušajo doseči nadvlado srbskega plemena nad Hrvatji in Slovenci. V to svrto vsiljujejo pošast centralizma, to je, vse hočejo spraviti v Beograd.

Zemljoradniška stranka pa drži visoko načelo samoodločbe ljudstva. Ljudstvo naj odloči, ali hoče centralizem ali avtonomijo. Slovensko ljudstvo je po svoji veliki večini za avtonomijo.

To so štirje temeljni kamni zemljoradniškega programa.

A. Novačan.

Usmrtimev atentatorja Alijagiča.

Dne 8. marca t. l. ob 6. uri je končal svoje življenje na vešalah 26. letni zločinec Alijagič, ki je ustrelil prejšnjega ministra notranjih del Milorada Draškoviča. Alijagič je bil pravnuk slovitega Mahmud paše Fidalija, kateri je v svoječasnem gibanju po Hussein kapetanu Gradašćeviću, — imenovan Zmaj od Bosne — igral veliko ulogo.

Alijagič je enako temu svojemu pradedu bil nemirne ustaške krvi in neustrašnega značaja. Njegova kri je zavrela proti krutosti in preganjanju, kateremu je bil izpostavljen pri nas proletarijat in Alijagič je za voljo socialnega idejela postal zločinec. Tega socialnega bojevnika je današnja generacija sodila po drugem merilu, nego narodne bojevnike; sodila ga je v mladi narodni državi strožje, nego je sodila poprej tuja vlada v stari absolutistični državi.

Smrt na vešalah je bila njegova poslednja nesreča, katero je Alijagič sprejel od svoje usode. Njemu usoda ni poklonila nič drugega, kakor celo vrsto nadlog in življenskih bojev. Svojo mater je zgubil že v zgodnji mladosti in na nesrečen način ter sta tako brat in sestra ostala prepuščena njegovim skrbim. Alijagič je prav po očelovsko skrbel za njiju, čeprav je kot mizarški pomočnik bil navezan edinole na svojo borno plačo. Kmalu za tem mu je umrla sestra, medtem ko se je njega samega polotila znana,

zelo razširjena bolezen med delavstvom — sušica. V težkem boju za vsakdanji kruh je Alijagič delal tudi duševno in je bila njegova izobrazba mnogo večja, nego bi bilo pričakovati od navadnega mizarškega pomočnika. Še v zaporu je čital, a ne romane, ampak spise vseskozi podučne vsebine, kakor psihologijo itd.

Kol človek plemenite duše, kakor ga opisuje njegov branitelj dr. Ivo Politeo, ni poznal sovraštva. Svoje tovariše je navajal k treznemu življenju ter jih skušal duševno dvigniti in vplivali na nje moralčno. Tudi njegovega zločina ni storil iz sovraštva do Draškoviča, ker istega niti poznal ni, temveč v domišljiji, da bo s tem pomagal preganjanemu delavskemu razredu. Toda ravno tukaj se je zmotil, kar je malo pozneje tudi sam uvidel.

Značilno je, da Alijagič ni obžaloval svojega dejanja kot komunist, ampak samo smrt Draškoviča kot človek; on je ostal človek do zadnjega trenutka svojega življenja. Njegova oporoka se je glasila: „Vse imetje za lačne v Rusiji“. To ni bila prazna gesta, ampak sočutje stradajočega za stradajoče. Medtem ko mu sodnijska oblast ni hotela niti toliko prizanesti, da bi mu ublažila način usmrtenja — da bi bil ustreljen, nameslo obešen, je imel on oprostitev za one, ki so mu, vršči seveda samo svojo oblast, sodili smrt. Ko je predsednik dr. Vajič prečital smrtno obsodbo ter rekel proti krvniku, da se naj izvrši pravica, je Alijagič pristopil k predsedniku ter mu rekel: „Oproščam Vam gospod predsednik!“ Predsednik mu je odvrnil: „Tudi jaz vam!“ V tem trenutku je pristopil krvnik — 60 letni Seifert — in ga hitrim korakom odvedel pod vešala. Splezal je po lestvi, mu položil vrv okrog vratu, dva pomočnika pa sta ga dvignila in Alijagič je obvisel na vrvi med nebom in zemljo. Njegovo telo ni zadrhtelo, niti se je slišal kak glas ali šum.

Če smo tudi načelno proti vsakemu komunizmu, naj izhaja isti od katere koli strani, vendar moramo priznati, da je s smrtjo Alijagiča pridobljen za komunizem v Jugoslaviji en junak in mučenik.

Vpoštevajoc duševne vrline Alijagiča, kakor tudi obče spoštovanje njegove žrtve Draškoviča, bi smeli pričakovati, da bi Draškovič, ako bi slučajno oživel in spoznal svojega ubijalca, preklical ne samo zloglasno Obznano, temveč odpravil tudi smrtno kazn.

Pravila sta, kako je vojna stavila na muke hrabro srbsko ženo. . . Da se jih je veliko pokvarilo in pohujšalo, toda večina srbskih žen da je ostala poštena in vztrajna. Opisovala sta si prizore iz vojnih let in vsak del svojega pogovora končala z lepo narodno poslovice . . .

Zamislil sem se, zarajal sem v svojih mislih in moje srce je zapelo pesem o srbsko-hrvatskem jeziku.

Kako je mogočen, kako je jasen in kako čisto zveni jezik Srbov in Hrvatov! Besede padajo skladno kakor rezani kamni iz granita, teko veličastno kakor mogočna mirna reka, in v njih ni laži, ni hinavstva. Odsev bistrih jasnih misli, se vijejo v venec globokih čustev in možatega mišljenja. To je jezika bodočnosti, ker ni jezik naroda, ampak jezik cele rase. Ta jezik bodo govorili milijoni in milijoni srečnih in dobrih ljudi stoletja in sto-

letja. Ta jezih bo odkril nove lepote človeškega duha in z njegovo pomočjo bodo, na višku razvoja, naši potomci dostojno stopili v kolo kulturnega človeštva.

V listem hanu na sredi Ovčjega polja se je nehala moje potovanje po Macedoniji. Zakaj od tistega hana pa vso pot nazaj do Beograda je bilo toliko dobrega novega vina, da nismo bili sposobni ne za gledanje in ne za premišljevanje. Dogodovščine veselih vinških dni pa niso zanimive, niso resne. Tako so na primer v Skoplju pritepli nekega juda, ker je trdil, da je potomec Aleksandra Velikega. . . Tudi so v Skoplju prebirali pesmi srbskega lirika Sime Panduroviča in imeli velik pogovor o hrvatskem pesniku Karlu Häuslerju. Druge nesreče ni bilo in zaprli nas tudi niso nikjer.

Domača politika.

Protič — Pribičević.

V osebni aferi dveh reakcionarnih prvakov, radikala Protiča in demokrata Pribičevića, sta obe stranki poskušali dobiti na svojo stran akademsko omladino v Beogradu. Najprej so demokrati dali govoriti svojim študentom, teden pozneje pa je hotel Protič protestirati z radikalnimi študenti.

Toda zgodilo se je nekaj nepričakovanega. Študenti, pristaši naše zemljoradniške stranke so izdali zelene letake, s katerimi so pozvali akademsko omladino, da je nedostojno nje igrati oprode dveh kapitalistično reakcionarnih prvakov, da pa bo zemljoradniška mladina vedno pripravljena povzdigniti svoj glas proti današnjem kapitalistično-reakcionarnemu režimu radikalcev, demokratov, samostojnežev in turkov.

Ta proglaš naše zemljoradniške omladine je imel nenavaden učinek. Akademsko omladina se je iztreznila in odpovedala službo radikalsko-demokratskim velikašem.

Shod v Kranju.

Čakal sem, da „Kmetijski list“ poroča o shodu v Kranju. Mislim sem, da bo kot resnicoljuben, kakoršnega se zmiraj imenuje, o shodu tudi resnico poročal. Vsa notica je pa podobna bolj zadnjemu vzdihljaju, v agoniji ležečega, od prevelikih življenskih dobrot onemoglega starca.

Mili vzdih: „Za Slovensko Bistrico je prišel Kranj“, mi je segel tako globoko v srce, da sem se namenil spisati o tem shodu objektivno poročilo ter ga podati „Naši vasi“, v objavo.

Samostojna kmetijska stranka je sklicala na dan 26. februarja t. l. pri Peterčku v Kranju javen shod, na katerem bosta govorila minister Pucelj in drugi. Točno ob 11 uri, za kar naj bo prirediteljem tega zabavnega predpustnega shoda, najlepša hvala, je gospod kmet Novak iz Mavčič otvoril s kratkim nagovorom zborovanje in podelil besedo g. ministru Pucelju. G. minister očividno slabo razporežen, je po kratkem uvodu, med katerim so že padli ostri medklici, vprašal: „Zakaj me sovražite?“ Klic iz občinstva: „Zato, ker vaše delo ni kmetu v korist.“ G. minister spravlja svoj s težavo pričetni govor v drugo temo. Kmalu smo pri volih. — G. minister pojasnjuje volovsko zadevo, kakor smo jo že premnogokrat brali. Vedno večji nemir med kmeti ga dovede do tega, da pezove vse fiste, ki ga ne marajo poslušati, naj odidejo. Splošni smeh, g. minister ne more govoriti, nihče ne odide, poslušalci prihajajo. G. minister pravi: „Če ne bo miru se bomo poslužili postavnih dobrot“. Krepak glas iz občinstva: „Z žandarji nam ne bodo mašili ust, tudi ministru se lahko pove resnico v obraz!“ G. minister očividno vznemirjen prične govoriti o veržejskem mostu. Nihče ga ne posluša, zborovalci po svoje komentirajo volovsko afero. Nato preskoči na ohridsko jezero. Tudi vsa voda in vse hribe iz ohridskega jezera ne morejo zamašiti zborovalcem ust. G. minister že nekoliko razburjen, zatrjuje ponovno da ga ni strah in da se nikogor ne boji, nato hvali delo Samostojnih in izvoz živine. Klic iz občinstva: „zvozili ste živino kmetovo, ne pa živino bank, katere podprate. Zapustili ste brate zemljoradnike in šli h koritom“. G. minister z prekrizanimi rokami — molči Osokoli se leški Ažman, ki nosi v radovliškem

okraju veliko samostojno trobento V visokem temorju nekaj kriči, toda že samo klic: „Medved štalopoprav!“ ga tako zbega, da obmolke v vseh jugoslovanskih jezikih. Na oder se popne predsednik Joža iz Jame ter dokazuje nekaj z ustnibami in rokami, še celo njegov „cigaretšpic“, igra pri tem važno ulogo, toda šum med občinstvom je vedno večji. G. minister, Ažman, Joža in tudi drugi nepoklicani Samostojni Lezejo na oder. Ko je celo predstavništvo na odru — resk — podere se. oder in vsa Samostojna gospoda z ministrom vred je na tleh. „Prst božji! Podira se Samostojna“ takih in podobnih klicev ni manjkalo. — Nato dobi besedo g. Mrmolja. Ko je pričenja dobro priučeno pesem o Habsburžanih, katero pogreba na vsakem shodu, mu ljudstvo vzame besedo.

Kmetje viharno zahtevajo, da naj govori Kuralt. Samostojni, prisiljeni od ljudske volje, mu dajo besedo. Med velikanskim odobravanjem pojasnjuje politično delo Samostojnih poslancev, ki so zapustili v usodnem trenutku brate Zemljoradnike in šli v vlado, da dosežejo hipne uspehe. Zatajili so svoj prvotni program ter se zadovoljili z drobtincami, katere jim je ponudila visoka gospoda. Omenja tudi, da so mesto podporo za pošuš oškodovane slovenske kmete prinesli štirikratne davke in še toliko raznih drugih dobrot, da bo kmeta samih teh dobrot kmalu konec. Konečno predlaga naj zborovalci poslancem SKS in njihovemu delovanju izrečejo nezaupnico. Predsednik vsled tega zmeden ne da predloga na glasovanje, nezaupnica pa je bila vseeno sgrejeta in zborovanje je bilo s tem od predsednika zaključeno.

Franc Kuralt.

Domače vesti.

Naročnina, naročnina in še enkrat naročnina. Ste jo že poravnali?

Vsem, ki se nameravajo udeležiti našega zemljoradniškega shoda na Jožefovo, v nedeljo dne 19. merca v Celju kličemo dobro nam došli dragi bratje kmetje in delavci.

Za fiskovni sklad „Naše Vasi“ je daroval brat Radoslav Škerbinek posestnik od Sv. Jurija na Pesnici 200 kron. Plemenitemu darovatelju srčna hvala. Živeli, ki ga bodo posnemali.

Klerikalci in klerikalci. Te dni se je zgasil v našem uredništvu vrli slovenski zemljoradnik, si naročil „Našo Vas“ in izjavil, da stopa v Zemljoradniško stranko. Dejal je, da je bil do zdaj klerikalci v veri in politiki. Od zdaj pa bo klerikalci samo še po veri, v politiki bo pa zvesto podpiral Zemljoradniško stranko, da se združijo vsi kmetje in delavci v eno neomajno in nepremagljivo fronto. Ta vrli mož je vse dobro premislil in je našel razloček med klerikalci v veri in med klerikalci v politiki. Mi vsi smo klerikalci po veri, v politiki pa smo in ostanemo zemljoradniki.

Cinkarno v Gaberju, pravijo, da je država prodala privatnim podjetnikom. Za gotovo ne vemo, čuje se pa tako. Mi ponovno vprašamo, kaj bo z ubogimi umirovljenimi delavci, ki so v tej tovarni pustili svoja najboljša leta in svoje zdravje v nadi, da dobe pokojnino? Ali ne bi bilo umestno in pravično, da jim dvžava izplača vsaj enkratno odpravnino, če je res prodala cinkarno?

Dogaja se, da nam po šta vračaki je imela za kmeta sicer mnogo „Našo Vas“ z opazko na naslovu: ne sprejemem, nazaj, ni naročeno, neznan in podobno. Mi tiste naslove prečrtamo in lista ne pošiljamo več. Toda čez malo časa pridejo priložbe, zakaj lista ne pošiljamo. Očividno je, da naročnik „Naše vasi“ ni vrnil sam, ampak je to storil kak samostojni nadlež, politični klerikalec ali kak drugi falot. Zato prosimo, da vsak javi z dopisnico, kdor „Naše Vasi“ ne želi več prejemati, drugače mu lista ne ustavimo in mora poravnati naročnino.

Opozarjamo naše čitatelje na naš današnji članek o združništvu v republiki Čehoslovakov. Iz tega članka lahko razvidijo, kaj pomeni smotreno združno delo za kmeta in delavca. Drugi narodi korakajo na gospodarskem polju odločno naprej, mi pa še cincamo in se grizemo o liberalizmu in klerikalizmu in v drugih takih oslarijih. Pozdravljamo našo zemljoradniško omladino na praških visokih šolah in jo prosimo, da nam tudi v bodoče poroča o napredovanju narodnega gospodarstva v republiki Čehoslovakov.

Brat Kuralt iz Senčurja pri Kranju nam piše, da mu je prišel v roke „Kmetijski list“, v katerem se trdi, da je Kuralt pripeljal na shod 6—8 fantičev v starosti od 14 do 16 let. Ti dobri fantiči, ki so izrekli Samostojnim poslancem nezaupnico za služijo nagrado. Pozivam „Kmetijski list“, da mi pošlje naslove teh fantičev in vsakemu bom plačal za njegovo delovanje na shodu 1000 kron jug. veljave, „Kmetijskemu listu“ pa za uslugo tudi 1000 kron za tiskovni sklad, ker sem prepričan, da je v blagajni SKS suša, odkar so demokratje zadrignili mošnjiček.

Dopisi.

Od sv. Bolfenka pri Središču.

Da si ne bodele naši predobri kumici Slov. ljudska stranka in Samostojna kmetijska stranka preveč razbijali glav kdo neki je in kaj hoče nova Slovenska zemljoradniška stranka, jima povemo, da smo to mi mali kmetje in kmetijski delavci, ki smo vam — prvim kakor drugim — pomagali do korit. Ker ste se po skazali sebični in nevredni našega zupanja se vam za vaše delo zahvalimo ter se od vas poslovimo. Da, poslovimo se od vas, ker ste delali le za gospodo, pa nič za nas. Uvidevši, da je dobrobit kmeta in delavca zjamčen edinole v eni enotni stanovski organizaciji na široki podlagi smo se združili v Slovenski zemljoradniški stranki, ki bo s pomočjo naših bratov in sotrpinov iz Hrvaške in Srbije ponela vse gospodske stranke tja, kamor spadajo. Naša zemljoradniška delavska stranka bo z uvedbo novega družabnega reda zavlada v državi pravično ter pripomogla revnim in pollačeni delavskim slojem do boljšega socialnega stališča. Tudi za nas kmetijske delavce je po več stoletjih izšlo solnce svobode in prostega razuma.

Z ustanovitvijo Slovenske zemljoradniške stranke je odklenkalo ludi pri nas v Prlekiji Slov. ljudski stranki, ki je imela kot vabo za našega kmetiča svoj privesek „Kmečko zvezo“, drugače pa delala le za gospodo. Njej je bilo ležeče le na tem, da ostaneta kmet in delavec nevedna, ker le neizobražen svet se da vladati in za nos voditi. Odzvonilo pa je posebno tudi Samostojni kmetijski stranki,

lepih obljub, katere so pa ostale vse samo na papirju, ker se je v Beogradu zvezala z gosposkimi strankami, ki so imele za take stvari gluha ušesa. Samostojna kmetijska stranka je, skrivajoč se pod krinko državnosti, povdarjala, da je treba naši mladi državi najpoprej dati in šele potem kaj od nje zahtevali. Kol navdušeni Jugoslovani smo bili tudi pripravljeni prispevali po naših močeh za zgradbo svoje države. Ko smo pa uvideli da se te dajatve zahtevajo ponajveč le od nas malih, med tem ko se velikim prizanaša ter ne zna štediti z našim denarjem, smo začeli dvomiti, da bi bili Samostojni voditelji res pravi zagovorniki kmeta in delavca.

Ne zgublajmo torej nobenega trenutka več, ampak se oklenimo vsi naše čiste organizacije kmeta in kmetijskega delavca, kajti koliko časa bomo razcepljeni v več strank, tako dolgo bo imela gospoda oblast nad nami v rokah. Odslovimo se od Slov. ljudske stranke, ki nam ne bo in nam tudi ne more pomagati, ker ostane le strančica v Jugoslaviji, četudi bi zmagala na celi črti v Sloveniji. Poslovimo se od Samostojne, ki je izdala svoj program in z njim kmetske interese. Zapustimo vse naše politične gosposke stranke, ki so nas razdvajale iz sebičnih nagibov v našo škodo ter sklenimo, da hočemo živeti odslej po staro slovanski navadi „vsi za enega, eden za vse“ in po geslu: „V slogi je moč“.

Tovariši iz Prlekije pa vam kliče: „Živela celodržavna zemljoradniška stranka in krepko po začrtani poti naprej do našega končnega cilja!“
Ignac Vičar.

Porotne obravnave.

Dve smrtni obsodbi v Celju.

Porotna razprava proti morilcem orožnika Petra Maverja, ki je bil dne 7. januarja t. l. zavrato umorjen pri Pišecah v brežiškem okraju, se je končala v soboto dne 11. marca ob enajstih ponoči. Porotniki so spoznali krivim umoršilca Franca Varleca, Jožeta Varleca in Jožeta Kostanjšeka, krivim uboja pa Marijna Čerjaka in Jožeta Levstika. Glede Jožeta Varleca-Podgorskega in Andreja Križaniča so krivdo zanikali.

Ko je prvomestnik porote g. Roblek z jasnim in resnim glasom prebral odgovor porote na stavljena vprašanja, so pripeljali v dvorano vseh sedem obtožencev; vse vkljenjene na dolgih verigah in v spremstvu jetniških paznikov. Predsednik senata, sodni svetnik Dr. Bračič je obtožencem prebral pravorek porotnikov, nakar je senat odšel v posvetovalnico, da sklene obsodbo. Medtem sta obtoženca Varlec-Podgorski in Križanič, glede katerih so porotniki vsa vprašanja zanikali, oživela in na licih se jima je videlo, kako težek kamen se jima odvalil od srca. Drugih pet pa je sedelo nepremično, v topem usodepolnem čakanju, vsi klaverni in pobili in do smrti žalostni. Edini Levstik se je živahno premikal na sedežu in grizel usne. Kaj so mislili v tistih trenutkih? Sodniki so se vrnili in predsednik senata g. Bračič je izgovoril besede: „V imenu Njegovega Veličanstva Kralja...“. V grobni tišini je potem pravica delila svoje strašne darove obtožencem: Franc Varlec in Jože Kostanjšek... smrt na vešalih, Jože Varlec 15 let težke ječe. Marlin Čerjak 8 let in Jože Levstik na 6 let težke

ječe. Varlec-Podgorski in Andrej Križanič sta bila oproščena.

Oba na smrt obsojena sta sprejela obsodbo popolaoma miro in najbrže nista niti razumela, kaj se je zgodilo. Poročajo pa, da sta tisto noč grozno vpila in jokala... Jože Varlec ni bil obsojen na smrt samo zategadelj, ker še ni dovršil 20. leto. Po prebrani obsodbi je Jože Levstik zaklical: „Cenjeni gospodje porotniki...“, toda predsednik senata ga je prekinil in opozoril, da nima s porotniki nič več govoriti. Državni pravdnik ni ugovarjal višini kazni, zagovorniki pa so oglasili pravne pomisleke. Predsednik senata je nato zaključil porotno zasedanje.

Obsojence so zopet vkljenili in jih odpeljali. Oba oproščena sta se zahvaljevala svojima zagovornikoma g. Dr. Srebretu in Dr. Juro Hrašovcu.

Dostavljamo še, da je celjska „Nova doba“ od pondeljka zabelila svoje poročilo o tej obsodbi z opazko, da v brežiškem okraju veje „Radičev duh“ in da bi bilo „iz teh ozirov skrajno potrebno, da se uveljavi zopet enkrat vsa strogost kazenskega zakona in smrtna kazen tudi izvrši“.

Gnusni zločin, izvršen nad ubogim orožnikom, zasluži gotovo najstrožjo kazen. Toda klicati rabija v Celje, zahtevati vislice še predno je obsodba pravomočna in predno jo potrdi Kralj, ki ima tudi pravico pomiloščenja, to je podivjanost in surovost prve vrste. Neukusno je tudi spravljati ta zločin v zvezo z Radičem in hrvaško mejo, kakor so to nekaferi zagovorniki navajali kol olajšilno okolnost. Priznajte, gospoda, ki vas tako miče videti rabija in vislice, da je vzrok tega zločina v nekulturi, ki ste jo zakrivali deloma tudi vi s svojo brezdelnostjo za prosveto kmeta, katerega poznate le tedaj, kadar plača in kadar gre na vislice... Kje so vaši mladostni ideali?

Vdova po nesrečnem orožniku Maverju, ki je bila pri razglasitvi obsodbe navzoča, je zaklicala, ko je čula smrtno obsodbo: „Moj Bog, menda jih vendar ne bodo obesili...“ Tako je govorila žena, ki je vsled tega zločina zgubila dobrega soproga in hranitelja svojih otrok, tako je govorila plemenita žena... In še predsednik senata g. Bračič je znižal glas, ko je moral izreči strašne besede zakona „smrt na vešalih“... In koga ni pretreslo, ko je slišal to grozo? Le „Nova doba“ kliče krvnike in postavlja vislice, predno je smrtno obsodbo potrdil Kralj.

In vprašanje hrvaške meje in „Radičevega duha“? Povsem zanemarljivo vemo, da so se pogreba nesrečnega orožnika udeležili v velikem številu, ravno kmetje iz brežiške okolice in da so se jokali nad to strašno nesrečo. Na „Novo dobo“ pa menda vpliva bližina meje omejenosti.

Gospodarstvo.

Zadugarstvo v Čehoslovaki.

Zadugarstvo je v Čehoslovaki zelo razvito. Bogata proizvodnja češkega poljedelstva, blagostanje in samostojnost češkega kmeta je deloma vidni uspeh dobro organiziranega zadugarstva. Na sestanku Jug. akad. agr. kluba je predsednik „Zadružne Zveze“, gosp. inž. Klindera, jugoslov. akademski omladini v Pragi, v živih besedah, predočil razvoj in sedanje stanje češkega zadugarstva.

O pravem češkem zadugarstvu, ki se je razvijalo po nemških vzorih,

fahko govorimo od osemdesetih let minulega stoletja, in sicer so se najprej ustanavljale kreditne zadruge, hranilnice in posojilnice, ki se po svojem prvem ustanovitelju imenujejo kampilčke. Kreditne zadruge tvorijo največji odstotek čeških poljedelskih združenj in so glavni steber samopomoči češkega kmeta. Pozneje so se razvile nakupovalne, prodajalne in elektrarenske zadruge ter zadruga posameznih panog poljedelske proizvodnje.

Vse češke poljedelske zadruge so v Čehoslovaki organizirane v šestih čehoslovških „Zadružnih zvezah“, ki se naslanjajo na poedine politične stranke. Čehoslovške zadružne zveze in „Podkarpatoruska zadruga zveza“ tvorijo skupaj osrednjo organizacijo t. zv. „Centrokooperativ“, ki odgovarja našemu „Glavnemu združnemu savezu v Beogradu“. Poleg čehoslovških so v republiki še tri nemške in ena madžarska „Zadružna zveza“. Tudi te se bodo priključili „Centrokooperativu“, ki bo potem tvoril osrednjo organizacijo vseh „Zadružnih zvez“ v Čehoslovaki. Daljša svrha „Centrokooperativa“ bi bila stopiti v trgovinski stik s podobnimi organizacijami tujih držav. Najbolj je zadugarstvo razvito na Češkem, Moravskem in Sleskem, manje na Slovaškem, kjer je bilo do prevrta državno zadugarstvo, dočim se o pravem zadugarstvu v Podkarpatorusiji do sedaj ni moglo govoriti.

Največja zadruga zveza je „Osrednja zveza gospodarskih združenj“ (Ustredni jednota hospodářských společenství), ki se naslanja na „Čehoslovško republikansko zemljoradniško stranko“. Ta zveza ima čez 2200 členov, posluje s stotiljoni in je razdeljena po gospodarskih panogah in raznih delokrogih na sedem oddelkov. Vsaki oddetek ima svoj upravni odbor, ki je podrejen skupnemu predsedništvu.

Prvi oddetek tvorijo kreditne zadruge, hranilnice in posojilnice. Tukaj se stekajo vloge poedinih združenj in odtod se zopet nagomilani kapital razposojuje členom, to je hranilnicam in posojilnicam. Drugi oddetek obsega nakupovalne in prodajalne zadruge, t. zv. skladiške zadruge, ki služijo kmetu kol trgovske posredovalnice in onemogočujejo spekulacijo s poljskimi pridelki od strani brezvestnih trgovcev, na drugi strani pa mu nudijo vse gospodarske pomočščine po zmerni ceni. Ali tudi na tem, posebno v nekaterih krajih, bo potreba precejšnje vzgoje, predno bodo kmetje splošno uvideli, da so te zadruge njegov najboljši in najzanesljivejši kupec oziroma prodajalec, ki ga je treba vsestransko podpirati, torej tudi v ugodnih trgovinskih razmerah. Tretji oddetek zastopa elektrarenske in strojne zadruge, ki bodo imele posebno sedaj po vojni, ko se pripravlja elektrifikacija cele države, mnogo hvaleznega dela. Vzor takih združenj je „Zveza elektrarenskih združenj v Kral. Gradcu“, kjer je že čez 60 občin popolnoma elektrificirano. Ta oddetek ima svojo inštalacijsko pisarno s potrebnim strokovnim osebjem, ki postavlja električne napeljave. Pred vojno je kupovala zveza baker pri severoameriških trustih, ga predelala v žico v domačih tovarnah in s tako pri električnih napravah prihranila čez stotisoč kron stroškov. Četrti oddetek obsega zadruge za podelovanje in vnovčevanje krompirja. Sem spadajo društvene tovarne na škrobu in škrobu ter društvene sušilnice krompirja. Te

zadruga so dobile tako gospodarsko moč, da jim privatna podvzelja ponujajo soudeležbo oziroma zastopstvo pri svojih podjetjih.

Peti oddelek tvori t. zv. domača obrtnija in tkalstvo. Člani kupujejo potrebne surovine od zadrug in svoje izdelke zopet prodajajo zadrugam. Ubožnejše prebivalstvo goratih krajev si je ohranilo tako svojo samostalnost. Ni jim trebalo iti v tkaninske tovarne, kjer bi bili od velkokapitala izrabljani in pri tem še potujčeni. Dalje spadajo sem pletarske in druge obrtne zadruga.

Šesti oddelek tvori trgovsko in organizacijsko središče perutninarskih zadrug, nabiralnic jajec ter mlekarskih zadrug z zadružnimi mlekarnami. Tukaj so potrebni stroji in prostori, da se v dobi gospodarske krize lahko shrani več vagonov mlečnih izdelkov in jajec. Dalje prirejuje „Zveza“ na zadružnih perutninarskih farmah tečaje za gojenje čistokrvne perutnine in konzerviranje jajec.

Sedmi oddelek spojuje zadruga za podelovanje in vnovčevanje lanu. Sem spadajo posebno na južnem Češkem razširjene društvene oljarne, močilne in terilnice lanu.

Dalje so v „Osrednji zvezi“ or-

ganizirane samostojne skupine zadrug, tako skupina zadrug za sušenje pese in cikorijske, ki imajo svoje večje tovarne na podelovanje cikorijske. Največja društvena tovarna na cikorijsko je v Kral. Gradcu.

Pri organizaciji poljedelskih zadrug v Čehoslovaški je mnogo pomagalo duhovništvo in učiteljstvo. Ker pa se mlajše generacije te inteligencije društvenih poslov ogibljujejo, so tudi tukaj zadruga navezane na samopomoč. V to svrhu se prirejajo potrebni tečaji, kamor posamezne zadruga pošiljajo svoj naraščaj. V Pragi pa je „Višja zadrugarska šola“, kjer se vzgaja za zadruga potrebno uradništvo. Jug. ak. agr. klub.

Po svetu.

Iz statistik posnemamo, da so nekateri kapitalisti zaslužili zadnje leto najmanj — po dvajset let ječe.

Kako vreme bomo imeli letos. Tajnik meteorološke komisije Calvadosa abbe Gabriel, katerega smatrajo v njegovi stroki za avtoriteto, proukuje, da bomo letos imeli obilo dežja. Njegova trditev se opira na študij meteoroloških beležk iz leta 1835. Na podlagi teh zapisnikov je ugotovil, da sledi vsakemu suhemu letu de-

ževno vreme, kateremu pa zopet sledi suša.

Iz dežele kapitalizma. Po statističnih podatkih je bilo lani v Združenih državah pet ljudi, ki so imeli nad pet milijonov dolarjev (1500 milijonov naših kron) čistih dohodkov. 65 ljudi je imelo letnih dohodkov od 1 do 5 milijonov dolarjev. Ljudi, ki so imeli preko enega milijona letnih dohodkov, je bilo pred vojno v Ameriki nad 200.

Statistika vojne. „Times“ poročajo, da je mednarodni delovni biro končal svoje delo o ugotovitvi števila vojakov, ki so padli med svetovno vojno: Francija je imela po tej statistiki mrtvih 1,500,000, Nemčija 1,400,000, Anglija 1,170,000, Avstrija 1,164,000, Italija 570,000, Poljska 320,000, Amerika 246,000, Rumunija 84,000 in Belgija 40,000. Za ruske, turške in bolgarske številke biro ni mogel dobiti potrebnih podatkov. Vsega skupaj je nad 6 milijonov mrtvih, ne všteti neizmerno večje število civilnih vojnih žrtev.

Za zabavo.

Dobro se je odrezal. Kmetič pride v mesto s svojim psom, ne da bi vedel, da je pasji kontumac. Psa zagleda policaj ter leti za kmetom, da bi ga kaznoval. Kmetič taji, da bi bil pes njegov, nakar pravi policaj: „Kako to, da bi pes ne bil Vaš, saj pes za Vami leti?“ „Vi tudi za menoj letite“, se odreže kmetič, „pa vendar niste moj“.

Dobro je skupil. Voznik se je peljal z oslom. Sreča ga znanec, ki se je rad norčeval iz drugih ljudi ter ga pobara: „Kam pa vidva ošla?“ „Mimo tretjega!“ mu odvrne voznik.

Dobra žena in mati ima vedno nekoliko steklenic lekarnarja Fellerja prijetno dišečega „Elsafluida“ pri hiši. Dobro služi za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa, kot kozmetikum za usta, kožo in glavo. Mnogo močnejši, izdatnejši in delujoči kakor francosko žganje. 3 dvojnate steklenice ali 1 špeciialno steklenico skup z zamolom in poštnino za 48 K pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsa-trg št. 318, Hrvatska.

Turnšek & drug

poprej Ludvik Bandek

Celje, Gosposka ul. 32

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnega špecerijskega blaga, krompirja fižola i. t. d. Postrežba točna in solidna. Cene zmerne.

Za obilen obisk se priporočata

4-1 Turnšek & drug

„Pri kmetu“

ANTON FAZARINC

(preje Srimc)

CELJE, Kralja Petra cesta.

Priporoča svojo bogato zalogo špeterijskega in kolonijaln. blaga, semen in deželnih pridelkov.

Postrežba točno in solidna!

Cene zmerne!

Kupuje vse vrste deželnih pridelkov.

13-15

Anton Lečnik

urar, zlatar, optik,
CELJE, Glavni trg 4.

Popravila točno in dobro.

Za zlato in srebro se plačuje najvišja cena.

52-4

Franc Kramar, Celje

prej Prica & Kramar

26-7

priporoča svojo veliko zalogo galanterijskega blaga, paternoštrov, svetih podob, slik, okraskov, različnih igrač, ter raznega ženskega in moškega perila. Zaloga cigaretne papirja in stročnic.

Lastnik, izdajatelj in odgovorni urednik: A. Novačan.

Širite list

„Naša Vas“

Kupim okrogel les

na vagon naložen franko vsake postaje v tuk. okolici ali franko Celje in tudi stoječ les v vsaki množini. Ponudbe poslati na

IVO ČATER,

parna žaga v Celju. 52-4

Oglejte si 52-47
manufakturno trgovino

J. KUDISZ

Celje-Gaberje št. 16,

nasproti vojašnici Kralja Aleksandra.

Priporoča se vsem odjemalcem:

:: na drobno in debelo. ::

Dospela je velika množina inozemskega blaga po zelo nizkih cenah; na primer sukno za moške in ženske obleke, celof, šifon in raznovrstno manufakturno blago.

Štefan Borlak

lesna trgovina, Celje

parna žaga št. Jur ob juž. žel.

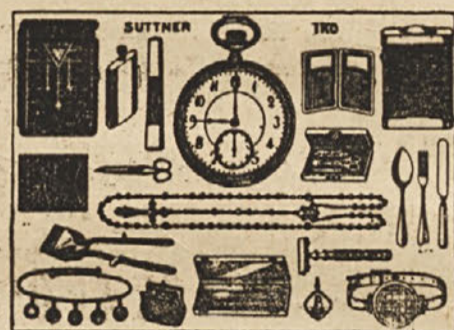
Kupuje in prodaja

: vsakovrstni les. :

14-5

Našli bodete

veržice, prstane, uhane, narokvice od raznih potrebščin

Tvorniške tvrdke H. SUTTNER, Ljubljana, št. 979.

12-7

za lastno uporabo in darila predmete v zlatu, srebru, nakite, ure, in krstne spominske obeske, ter

kaj iščete

pri znani firmi Suttner po najnižjih dnevni cenah v najlepšem modernem izdelku.

Žlice, nože in vilice, škarje, žepne nože, doze za cigarete in duhan, strojeve za brijanje, nažigalice i. t. d.

vsebuje sjajni katalog s slikami od

FRANC SODIN

tovarna strešne in zidne opeke
LJUBEČNO pri CELJU,

:: poštni predal 73 ::

Gostilna in veleposestvo Bukovžlak

15-15

Štefan Lokar

Gaberje pri Celju 26-7

Kupuje in prodaje vsakovrstni stavbeni in rezani les.

Franc Čater

posestnik in lesni trgovec v CELJU
se priporoča

15-15

za nakup in prodajo vsakovrstnega lesa.

TISKARNA A. RODE

Vizitke, poročna naznanila, zavitki, pisma, računi, bolete, vabila, lepaki, letaki, posmrtnice, cirkularji, stroškovniki, trgovske karte, knjige v vseh velikostih, brošure, časopisi ter sploh vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah. :: Izdelovanje štampilj iz kavčuka.

LASTNA KNJIGOVEZNICA

izvršuje vsa v svojo stroko spadajoča dela ceno in okusno.

CELJE, RAZLAGOVA ULICA 12.

Tiska: A. RODE, Celje.